

96ste vergadering

Dinsdag 8 september 1998

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Van Nieuwenhoven

Tegenwoordig zijn 136 leden, te weten:

Van den Akker, Albayrak, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Arib, Augusteijn-Esser, Bakker, Balemans, Balkenende, Barth, Van Beek, Belinfante, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blaauw, Van Blerck-Woerdman, Blok, De Boer, Bolkestein, Van Bommel, Bos, Brood, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, De Cloe, Cornielje, Crone, Dankers, Van Dijke, Dijkema, Dijkstal, Dittrich, Van den Doel, Van Dok-van Weele, Duijkers, Duivesteijn, Eisses-Timmerman, Essers, Feenstra, Geluk, Van Gent, Van Gijzel, Giskes, Gortzak, De Graaf, De Haan, Halsema, Hamer, Van Heemst, Hermann, Herrebrugh, Hessing, Van der Hoek, Hoekema, Hofstra, Kamp, Kant, Karimi, Klein Molekamp, Van der Knaap, Koenders, Kuijper, Lambrechts, Leers, Luchtenveld, Marijnissen, E. Meijer, Melkert, Middel, Van Middelkoop, Nicolaï, Niederer, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oedayraj Singh Varma, Oplaat, Örgü, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, Patijn, Poppe, Rabbae, Ravestein, Rehwinkel, Reitsma, Remak, Van 't Riet, Rietkerk, Rijpstra, Rosenmöller, Ross-van Dorp, Rouvoet, Santi, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schoenmakers, Schreijer-Pierik, Schutte, Smits, Spoelman, Van der Staaïj, Van der Steenhoven, Stellingwerf, Stroeken, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Timmermans, Udo, Valk, Te Veldhuis, Vendrik, Verbugt, Verburg, Visser-van Doorn, Van der Vlies, Van Vliet, Voorhoeve, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, De Vries, Waalkens, Wagenaar, Van Walsem, Weekers, Weisglas, Van Wijmen, Wijn, Wilders,

De Wit, Witteveen-Hevinga, Van Zijl en Van Zuijlen,

en de heren Kok, minister-president, minister van Algemene Zaken, Zalm, minister van Financiën, mevrouw Jorritsma-Lebbink, vice-minister-president, minister van Economische Zaken, mevrouw Borst-Eilers, vice-minister-president, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de heer Cohen, staatssecretaris van Justitie, en mevrouw Vliegthart, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Van der Hoeven, Ter Veer, Kalsbeek-Jasperse, Harrewijn en Zijlstra, wegens verblijf buitenslands, de gehele week;

Atsma, Verhagen, De Hoop Scheffer en Kortram, wegens bezigheden elders;

Eurlings, wegens ziekte;

Hillen, wegens ziekte, ook morgen.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Geachte medeleden, collega's van Marga,

In de nacht van dinsdag op woensdag is op de veel te jonge leeftijd van 36 jaar onze Kamerbode Marga Geurten-Vervooren overleden. Marga was al enkele maanden ziek en wij wisten dat zij zeer ernstig ziek was. Het bericht van haar overlijden kwam, zoals zo vaak, toch nog onverwachts en is vooral bij haar collega's van de Bodedienst hard aangekomen.

Marga is 4 november 1981 als bode in algemene dienst bij de Kamerorganisatie komen werken. Marga zorgde er samen met een kleine en hechte groep collega's voor dat de schriftelijke communicatie tussen de Kamer en onder andere de ministeries met behulp van een brommer in stand gehouden werd. Verleden jaar is zij benoemd tot Kamerbode en lag een van haar taken hier in deze plenaire zaal. Helaas zijn wij niet in de gelegenheid geweest om haar in deze nieuwe rol, welke haar volgens de collega's juist door haar bescheidenheid uitstekend lag, te leren kennen. Marga was vriendelijk en toegewijd. Ze was er: niet opvallend, maar rustig en oprecht. Aan druk- en dikdoenerij had zij een hekel. Nerveus en gespannen was ze, toen ze op 1 december 1982 bij gelegenheid van een bezoek van de Koningin aan het parlement bloemen mocht aanbieden.

Het was in dezelfde tijd dat zij haar man, met wie zij onlangs 14 jaar was getrouwd, hier in dit gebouw heeft leren kennen. Na een door persoonlijke omstandigheden moeilijke periode verleden jaar zagen wij dat bij Marga verdriet plaatsmaakte voor vreugde, toen zij zwanger was van haar derde kind. Nog tijdens haar zwangerschap openbaarde zich de

Voorzitter

vreselijke ziekte waaraan zij nu is overleden.

Wij wensen haar man Dennis, haar kinderen Vincent, Thomas en Michelle, haar vader, de familie, de vrienden en de collega's de kracht toe om dit verlies te dragen.

(De aanwezigen nemen staande enige ogenblikken stilte in acht.)

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van orde.

De **voorzitter**: Ik deel mee, dat de vragen van het lid Schutte aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over het kabinetsbesluit om geen advies te vragen van de in te stellen staatscommissie over een wijziging van artikel 61 van de Gemeentewet, morgen om 13.00 uur aan de orde zullen komen.

Vragen van het lid Van Wijmen aan de minister-president over **de richtlijn externe contacten rijksambtenaren**.

De heer **Van Wijmen** (CDA): Voorzitter! De CDA-fractie heeft een aantal vragen over het gestelde in de Staatscourant van 8 juni jl. over de aanwijzingen externe contacten rijksambtenaren, ter vervanging van die uit 1972. Ik stel voorop dat de ministeriële verantwoordelijkheid natuurlijk wordt erkend, terwijl de juiste verhoudingen tussen Staten-Generaal en regering ook voor ons een uitgangspunt vormen.

In dit licht vraagt de CDA-fractie zich af of het vereiste van toestemming door de minister ook geldt voor een verzoek om puur feitelijke informatie. Ik heb het dan over andere informatie dan die welke kan worden verkregen uit openbare rapporten of documenten. Als dat het geval zou zijn, dan bemoeilijkt zulks naar onze mening ernstig de vrijheid van meningsvergang door de leden. Onlangs zijn daar reeds ervaringen mee opgedaan. Ambtenaren gaan zich dan heel schichtig en kopschuw gedragen. Anderzijds wijzen recente ervaringen uit dat ambtenaren zich dan onttrekken aan informatieverschaffing. De kwestie is

dat het contact tussen Kamerleden en ambtenaren, maar ook tussen derden en ambtenaren – zie artikel 10 van de aanwijzingen – bijvoorbeeld in werkgroepen, adviesraden of commissies of tijdens congressen of symposia, in zekere zin de smeerolie is van het democratische proces. Dit contact wordt door die aanwijzingen ernstig belemmerd en bemoeilijkt. De CDA-fractie vraagt de minister-president in dit verband of dit is beoogd. Als dat niet het geval is, wat wordt daar dan tegen ondernomen? Ik verwijs ook nog graag naar een artikel vandaag in het Algemeen Dagblad van het voormalig Kamerlid Jeekel van de fractie van D66.

Wij hebben ook nog een vraag over de rechtspositie van ambtenaren. Zij worden soms op nogal draconische wijze bedreigd met disciplinaire maatregelen. Men kan dit nazien in het Journaal van Economische Zaken, nr. 24 van 29 augustus jl. Er zijn allerlei straffen mogelijk. Dan komt de ironische vraag op, zonder dat ik het Kamerlid Rabbae voor de voeten wil lopen, of het in het voornemen ligt om iemand als de SG Van Wijnbergen een vermindering van vakantierechten op te leggen wegens zijn recente uitlatingen over onze economische vooruitzichten en het regeerakkoord. Of past zulks, ondanks zijn uiterst geringe afstand tot het desbetreffende beleidsveld – dit is een verwijzing naar de toelichting op de aanwijzingen – binnen zijn recht van vrije meningsuiting? De vraag is ook of de minister-president niet met de CDA-fractie vreest dat een regeling als de onderhavige in feite nagenoeg onuitvoerbaar zal blijken te zijn – de heer Jeekel had het over een dode letter – dan wel zal gaan leiden tot allerlei heel merkwaardig ontwijkingsgedrag.

Minister **Kok**: Voorzitter! Het gaat hier om een nogal technische materie. Iedereen die zou veronderstellen dat hier iets ingrijpends aan de hand is, moet ik teleurstellen. Er is eigenlijk niets nieuws onder de zon. Er bestonden vanuit het verleden regels die betrekking hadden op de verhouding tussen ambtenaren en derden. Deze hadden ook betrekking op de verhouding tussen de Kamer en adviescolleges van de regering. Op een moment

van onnavolgbare ijver is het inzicht in Den Haag ontstaan dat het nodig was om daarin een actualisering aan te brengen. Daarvoor waren twee redenen. De ene was dat de adviescolleges in een ander daglicht komen te staan door de inwerking-treding van de Kaderwet adviescolleges. Voorts werd er in de regels die al van tientallen jaren her stamden, nog verwezen naar de oude Grondwet en oude, niet meer geldende reglementen van orde van de Tweede en Eerste Kamer. Dat was de aanleiding om het geheel van aanwijzingen te actualiseren. Materieel is er hoegenaamd niets in veranderd, met uitzondering van misschien een iets ruimere aandacht voor contacten van ambtenaren in verband met de vrijheid van meningsuiting, zie de Ambtenarenwet terzake. De nieuwe teksten zijn door het toenmalige ministerie van Binnenlandse Zaken voorbereid. Ik spreek nu over het einde van de vorige kabinetsperiode. Ze zijn in ontwerp voor technisch commentaar voorgelegd aan de griffie en ze zijn besproken in het beraad van de secretarissen-generaal. De minister-raad heeft in maart "ja" tegen de teksten gezegd en vervolgens zijn ze door de minister-president gepubliceerd in overeenstemming met het gevoel van de raad. Daarna was het een lange zomer stil. Nu is er aanleiding tot enkele technische vragen, die zich misschien ook beter technisch laten beantwoorden.

Bij het verzoeken om informatie aan ambtenaren en het kunnen geven van die informatie, gaat het om algemeen toegankelijk materiaal. Als het gaat om nieuwe inzichten of meningen van de ambtenaar zelf, is het gebruikelijk – dat was in de oude regels zo en dat is in de nieuwe regels ook zo – dat de minister daarvan kennis draagt.

In de tweede vraag werd gesproken over bijdragen die elders kunnen worden geleverd. Daar is niets in veranderd.

Rechtspositionele kwesties in verband met het moeten nemen van disciplinaire maatregelen zijn, naar ik meen, in deze aanwijzingen niet aan de orde.

De heer **Van Wijmen** (CDA): Mevrouw de voorzitter! De minister-president kan natuurlijk zeggen dat hier gaat om technische vragen en